

V Bruseli 14. novembra 2023
(OR. en)

15417/23

COPS 547
POLMIL 303
EUMC 477
TRANS 505
UD 259

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	14. novembra 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	JOIN(2023) 37 final
Predmet:	SPOLOČNÁ SPRÁVA EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o vykonávaní akčného plánu v oblasti vojenskej mobility 2.0 od novembra 2022 do októbra 2023

Delegáciám v prílohe zasielame dokument JOIN(2023) 37 final.

Príloha: JOIN(2023) 37 final

EURÓPSKA
KOMISIA

VYSOKÝ PREDSTAVITEĽ
ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 13. 11. 2023
JOIN(2023) 37 final

SPOLOČNÁ SPRÁVA EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o vykonávaní akčného plánu v oblasti vojenskej mobility 2.0 od novembra 2022 do
októbra 2023**

SPOLOČNÁ SPRÁVA EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní akčného plánu v oblasti vojenskej mobility 2.0 od novembra 2022 do októbra 2023

I. ÚVOD

1. Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu¹ z marca 2022 potvrdil, že pre európsku bezpečnosť a obranu je nevyhnutné podstatne posilniť vojenskú mobilitu, a to najmä v kontexte ruskej útočnej vojny voči Ukrajine. Umožňuje ozbrojeným silám členských štátov EÚ rýchlo a v požadovanom rozsahu reagovať na krízy, ktoré vypuknú na vonkajších hraniciach EÚ a za nimi, a to aj čo najrýchlejším a najplynulejším presunom vojenského materiálu. V súlade so strategickým kompasom predstavuje akčný plán EÚ v oblasti vojenskej mobility 2.0² komplexný rámec na vytvorenie dobre prepojenej siete vojenskej mobility s kratšími časmi reakcie a schopnou, bezpečnou, udržateľnou a odolnou dopravnou infraštruktúrou a spôsobilosťami.
2. Táto prvá správa o pokroku v rámci akčného plánu EÚ v oblasti vojenskej mobility 2.0 odzrkadľuje prebiehajúce úsilie rôznych inštitúcií, orgánov a agentúr Únie v oblasti vykonávania opatrení stanovených v hlavných prioritných oblastiach akčného plánu. V prípade potreby zahŕňa aj pokrok dosiahnutý v jednotlivých oblastiach od poslednej správy o pokroku v rámci akčného plánu vojenskej mobility z roku 2018, ktorá bola predložená v septembri 2021³.
3. Akčný plán predstavuje strategický prístup zameraný na účinné zapojenie širokého spektra zainteresovaných strán vrátane tých v členských štátoch. Uľahčuje tak súdržnosť a prepojenia medzi aktivitami členských štátov, a to aj prostredníctvom príslušných rôznych projektov PESCO, najmä v oblasti vojenskej mobility a logistických centier⁴, a pracovnými oblasťami na úrovni EÚ v celej škále tém. Ako sa predpokladá v akčnom pláne, v júni 2023 sa pod záštitou švédskeho predsedníctva Rady uskutočnilo prvé „každoročné podujatie“ o vojenskej mobilite, na ktorom sa zúčastnili odborníci z inštitúcií EÚ, príslušných projektov PESCO a partneri, ako napríklad NATO.

II. MULTIMODÁLNE KORIDORY A LOGISTICKÉ CENTRÁ

A. Financovanie dopravnej infraštruktúry s dvojakým použitím

4. Viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027 obsahuje rozpočet vo výške 1,69 miliardy EUR na spolufinancovanie dopravnej infraštruktúry s dvojakým použitím prostredníctvom Nástroja na prepájanie Európy. V septembri 2021 Komisia vyhlásila prvú výzvu na predkladanie návrhov projektov. Pôvodne sa plánovalo, že Komisia bude každoročne vyhlasovať výzvy na predkladanie návrhov projektov s orientačným rozpočtom vo výške 330 miliónov EUR⁵.
5. Po nevyprovokovanej agresii Ruska voči Ukrajine Komisia výrazne posilnila svoju podporu dopravnej infraštruktúry s dvojakým použitím pre vojenskú mobilitu, pričom urýchlila hodnotenie návrhov a dostupné rozpočtové prostriedky prednostne vyčlenila.
6. V máji 2022 Komisia schválila spolufinancovanie 22 projektov v celkovej výške 339 miliónov EUR z prostriedkov EÚ v 15 členských štátoch vo všetkých druhoch dopravy⁶.

¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/sk/pdf>.

² [Akčný plán v oblasti vojenskej mobility 2.0.pdf \(europa.eu\)](#).

³ Spoločná správa Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní akčného plánu v oblasti vojenskej mobility od októbra 2020 do septembra 2021 [JOIN(2021) 26 final].

⁴ Sieť logistických centier v Európe a podpora operácií.

⁶ *Commission Implementing Decision of 24.5.2022 on the selection of Military Mobility projects following the 2021 call for proposals for grants under the Connecting Europe Facility - Transport sector pursuant to*

7. Komisia pokračovala druhou výzvou na predkladanie návrhov a vyhlásila ju v máji 2022, opäť s orientačným rozpočtom vo výške 330 miliónov EUR. Členské štáty na výzvu reagovali so zvýšeným záujmom a požadovali spolufinancovanie z prostriedkov EÚ v celkovej výške 1,39 miliardy EUR, čo štvornásobne prevyšovalo pridelený rozpočet. Vzhľadom na vysokú kvalitu projektov a naliehavú potrebu reagovať na nové geopolitické prostredie Komisia v novembri 2022 vybrala 35 projektov, ktoré získali spolufinancovanie EÚ v celkovej výške 616 miliónov EUR⁷.
8. V 18 členských štátoch teda prebieha celkovo 57 projektov spolufinancovaných z prostriedkov EÚ vo výške 944 miliónov EUR. Z tejto sumy je 35 % vyčlenených na železnice, 28 % na cesty, 21 % na letiská a 16 % na projekty námornej infraštruktúry. Medzi najčastejšie typy spolufinancovaných projektov patrí zlepšenie kapacity železníc (zväčša na zabezpečenie premávky vlakov s dĺžkou 740 m); zlepšenie kapacity diaľnic (najmä viaduktov a cestných mostov) a letísk; zvýšenie kapacity multimodálnej prepravy na manipuláciu s nákladom, ako aj zvýšenie kapacity a prepojenosti prístavov.
9. Tretia a posledná výzva na predkladanie návrhov bola vyhlásená v máji 2023 s termínom na predkladanie projektov v septembri 2023 s cieľom využiť zvyšné rozpočtové prostriedky približne vo výške 790 miliónov EUR. Tretia výzva vyvolala doteraz najväčší záujem zo strany členských štátov: žiadosti predložilo 22 členských štátov so 112 projektmi s celkovým požadovaným spolufinancovaním EÚ vo výške 3,7 miliardy EUR, čím sa dosiahla miera prevýšenia dostupných prostriedkov 4,7. Očakáva sa, že začiatkom roka 2024 Komisia uverejní rozhodnutie o udelení grantu v rámci tretej výzvy. Po realizácii tretej výzvy je veľmi pravdepodobné, že celkový rozpočet, ktorý je v rámci tohto VFR k dispozícii na dopravnú infraštruktúru s dvojakým použitím pre vojenskú mobilitu, bude vyčerpaný.
10. Napokon vo vyhlásení z neformálneho zasadnutia Európskej rady v Granade v októbri 2023 vedúci predstavitelia EÚ opätovne potvrdili svoje zameranie na vojenskú mobilitu⁸.
11. Dňa 15. júna 2023 správna rada Európskej investičnej banky schválila „strategickú európsku bezpečnostnú iniciatívu PLUS“. Na základe tejto iniciatívy sa sprístupní viac finančných prostriedkov na investície do bezpečnosti a obrany, a to až do výšky 8 miliárd EUR počas súčasného obdobia viacročného finančného výhľadu na roky 2021 – 2027 so širším rozsahom, keďže zahŕňa ďalšie oblasti, najmä vojenskú mobilitu a kritickú infraštruktúru. Európska investičná banka uznáva zmenené geopolitické prostredie, ktoré viedlo k zvýšenej potrebe financovania v rôznych oblastiach súvisiacich s európskym bezpečnostným a obranným sektorom vrátane jeho dodávateľských reťazcov. Vzhľadom na charakter týchto aktív a investícií bude ďalším krokom identifikácia potenciálnych projektov. Diskusie s Európskou komisiou o tom, ako by sa táto oblasť mohla podporiť, už prebiehajú.

B. Revízia transeurópskej dopravnej siete

Implementing Decision C(2021) 5763 [Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 24. 5. 2022 o výbere projektov vojenskej mobility v nadväznosti na výzvu na predkladanie návrhov na granty v rámci Nástroja na prepájanie Európy – sektor dopravy na rok 2021 podľa vykonávacieho rozhodnutia C(2021) 5763] [C(2022) 3261 final].

⁷ *Commission Implementing Decision of 11.4.2023 on the selection of Military Mobility projects following the 2022 call for proposals for grants under the Connecting Europe Facility - Transport sector pursuant to Implementing Decision C(2021) 5763* [Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 11. 4. 2023 o výbere projektov vojenskej mobility v nadväznosti na výzvu na predkladanie návrhov na granty v rámci Nástroja na prepájanie Európy – sektor dopravy na rok 2022 podľa vykonávacieho rozhodnutia C(2021) 5763] [C(2023) 2298 final].

⁸ Granadské vyhlásenie, Európska rada, 6. októbra 2023, <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2023/10/06/granada-declaration>.

12. Komisia 14. decembra 2021 predložila návrh revízie nariadenia o transeurópskej dopravnej sieti⁹. Obsahuje dva kľúčové aspekty, ktoré by uľahčili vojenskú mobilitu v rámci EÚ a mimo nej: po prvé, posilňujú sa viaceré požiadavky na dopravnú infraštruktúru, najmä v prípade železníc, a po druhé, aktualizované mapy v niektorých prípadoch odrážajú aj vojenské potreby. Komisia 27. júla 2022 predložila zmenený návrh, ktorý odráža zmenenú geopolitickú situáciu¹⁰.
13. Proces revízie transeurópskej dopravnej siete podlieha riadnemu legislatívnemu postupu, čo znamená, že Rada a Parlament sa musia dohodnúť na konečnom znení nariadenia na základe návrhu Komisie. Rada schválila všeobecné smerovanie 5. decembra 2022¹¹. Európsky parlament medzitým 13. apríla 2023 prijal správu a mandát na rokovanie¹². Obsahuje návrh nového článku 47a o vojenskej mobilite. Konkrétne by sa v tomto článku od členských štátov vyžadovalo, aby pri výstavbe alebo modernizácii infraštruktúry transeurópskej dopravnej siete zohľadňovali potreby vojenskej mobility¹³. Okrem toho by tento nový článok zaväzoval Komisiu, aby vypracovala štúdiu týkajúcu sa rozsiahlych vojenských presunov ohlásených krátko vopred¹⁴.
14. Doteraz sa uskutočnili štyri politické dialógy Rady, Európskeho parlamentu a Komisie, pričom sa očakáva, že rokovania by sa mohli ukončiť počas španielskeho predsedníctva Rady do konca roka 2023 a nariadenie by mohlo nadobudnúť účinnosť na jar 2024.

C. Vojenské požiadavky

15. S cieľom ďalej zosúladiť normy transeurópskej dopravnej siete a vojenskej dopravnej siete EÚ prijala Rada 23. októbra 2023 revidované vojenské požiadavky vrátane prílohy II s názvom Multimodálne dopravné koridory. Súčasťou procesu revízie boli aj konzultácie s NATO. Rozšírený rozsah vojenských požiadaviek zahŕňa logistické centrá, infraštruktúru reťazca dodávok paliva, poznatky získané v súvislosti s ruskou útočnou vojnou voči Ukrajine a vojenské kritériá na hodnotenie návrhov projektov infraštruktúry s dvojakým použitím.
16. V novej prílohe o infraštruktúre reťazca dodávok paliva¹⁵ sa uvádzajú technické špecifikácie palivových systémov, zariadení a vybavenia, aby sa zabezpečila ich schopnosť účinne podporovať rozsiahle vojenské presuny pri zachovaní interoperability so strategickými partnermi, ako je NATO. Obsahuje rovnaké požiadavky ako normy používané NATO, ktoré boli poskytnuté Vojenskému štábu EÚ (ďalej len „VŠEÚ“)¹⁶. Tým, že sa táto príloha stala súčasťou vojenských požiadaviek, sa otvára možnosť potenciálneho budúceho spolufinancovania projektov v oblasti infraštruktúry reťazca dodávok paliva s dvojakým použitím v rámci Nástroja na prepájanie Európy s cieľom

⁹ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete [COM(2021) 812].

¹⁰ Zmenený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/1153 a nariadenie (EÚ) č. 913/2010 a zrušuje nariadenie (EÚ) 1315/2013 [COM(2022) 384 final].

¹¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15058-2022-INIT/sk/pdf>.

¹² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0147_SK.html#_section1.

¹³ „1. Pri výstavbe alebo modernizácii infraštruktúry transeurópskej dopravnej siete členské štáty posúdia potrebu, relevantnosť a uskutočniteľnosť prekročenia požiadaviek stanovených v kapitole III na účely prispôsobenia sa hmotnosti, veľkosti alebo rozsahu prepravy vojenských jednotiek a materiálu.“

¹⁴ „2. Do ... [jedného roka po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia] Komisia vypracuje štúdiu s cieľom identifikovať možnosti rozsiahlych presunov v rámci Únie ohlásených krátko vopred vrátane strategických trás s cieľom zlepšiť dvojaké použitie infraštruktúry transeurópskej dopravnej siete. Štúdia poskytuje základné prvky dlhodobého plánovania infraštruktúry na účely mobility s dvojakým použitím. Počas prípravy tejto štúdie sa Komisia radí s členskými štátmi.“

¹⁵ Pozri „Vojenské požiadavky na vojenskú mobilitu v rámci EÚ a mimo nej“, ST 10440/23, príloha XI, schválené Radou EÚ 23. októbra 2023 (zatiaľ neurčené).

¹⁶ Dokument „Technické kritériá a normy NATO pre polyfunkčné zariadenia“, „AC/4-N(2017)0002 (INV)“, z 19. januára 2017, zmenený 9. júna 2023.

motivovať členské štáty, aby investovali do svojej infraštruktúry dodávateľského reťazca pohonných hmôt.

D. Dlhodobé plánovanie infraštruktúry pre rozsiahle presuny vojenských síl ohlásené krátko vopred

17. Útvary Komisie spolu s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“) vrátane VŠEÚ poskytnú členským štátom dôvodovú správu o metodike prístupu a harmonograme štúdie, ktorej cieľom je identifikovať možnosti rozsiahlych presunov ohlásených krátko vopred na zlepšenie odolnosti v oblasti pohonných hmôt, dlhodobé plánovanie infraštruktúry a optimálne využívanie tejto infraštruktúry. Práce na štúdiu sa začali a mali by sa dokončiť do jari 2024. V prvom kroku, ktorý sa začal v júli tohto roku a v súčasnosti prebieha v úzkej spolupráci s členskými štátmi, sa určia hlavné koridory na rozsiahle presuny vojenského personálu a materiálu ohlásené krátko vopred v prípade konfliktu alebo vojenských cvičení. Druhým krokom bude identifikácia nedostatkov v infraštruktúre na hlavných koridoroch stanovených ako prioritné pre vojenské presuny. V treťom kroku bude potrebné určiť opatrenia na zmiernenie nedostatkov a zabezpečenie plynulého pohybu vojenského personálu a materiálu. S celkovým cieľom optimálnejšie určiť prioritné potrebné investície podporujúce krátkodobé rozsiahle vojenské presuny táto štúdia podporuje zámer vybudovať dobre štruktúrovanú sieť vrátane kapacity na prepravu a skladovanie nebezpečného tovaru a mať a dispozícií správne množstvo paliva.
18. Toto úsilie zvýši synergie medzi politikou TEN-T a vojenskou mobilitou EÚ, pričom sa čo najefektívnejšie využijú obmedzené zdroje. Identifikované opatrenia na zmiernenie nedostatkov a posilnenie vojenskej mobility budú slúžiť ako dôležitý vstup pre budúce spolufinancovanie v rámci Nástroja na prepájanie Európy, ako aj pre národné investičné priority členských štátov. Táto analýza bude slúžiť aj ako základ pre Európsku investičnú banku, aby v úzkej spolupráci s Komisiou identifikovala projekty s dvojakým použitím s vysokou pridanou hodnotou pre obranu.
19. Analýza takisto umožní členským štátom lepšie koordinovať svoje plánovanie s ostatnými členskými štátmi s cieľom zabezpečiť rovnakú kvalitu infraštruktúry na celom koridore, ktorý sa ťahne cez niekoľko členských štátov. Povedie to aj k lepšej koordinácii medzi ministerstvami obrany a ministerstvami infraštruktúry členských štátov. Okrem toho analýza prispeje k užšej spolupráci a synchronizácii medzi členskými štátmi pri investovaní do infraštruktúry, čím sa podporí lepšia prepojenosť pri zvládaní rozsiahlych vojenských presunov na európskej úrovni.

E. Prístup k vzdušnému priestoru a navigačným službám vo vzdušnom priestore (jednotné európske nebo a SESAR)

20. Európska obranná agentúra (ďalej len „EDA“) a príslušné útvary Komisie pokračovali v spolupráci pri zabezpečovaní prístupu do vzdušného priestoru a leteckých navigačných služieb pre civilné a vojenské letectvo v kontexte jednotného európskeho neba a súvisiaceho projektu modernizácie manažmentu letovej prevádzky (SESAR). Akýkoľvek prípad nedostatočnej interoperability medzi vojenskými a civilnými systémami môže pre vojsko predstavovať riziko, pokiaľ ide o prístup do vzdušného priestoru a využívanie navigačných služieb. Okrem toho by to mohlo predstavovať výzvu najmä v prípadoch, keď armáda poskytuje služby civilným používateľom. Zahrnutie letectva a manažmentu letovej prevádzky do iniciatívy v oblasti vojenskej mobility v zmysle poslednej aktualizácie vojenských požiadaviek¹⁷ predstavuje uznanie ich dôležitosti v prekonávaní nedostatkov v oblasti interoperability. V závislosti od budúcej

¹⁷ Revidovaná príloha II k vojenským požiadavkám na vojenskú mobilitu v rámci EÚ a mimo nej (ST 11373/19) z 27. marca 2023.

aktualizácie vykonávacieho nariadenia o požiadavkách na dvojaké použitie¹⁸ by to vojenskému letectvu v budúcnosti umožnilo zúčastňovať sa na výzvach na predkladanie návrhov v rámci Nástroja na prepájanie Európy v oblasti vojenskej mobility. Okrem toho sa pri rastúcom význame zariadení s dvojakým použitím bude musieť zohľadniť úloha Agentúry Európskej únie pre bezpečnosť letectva (EASA) ako civilného certifikačného orgánu.

III. REGULAČNÉ PODPORNÉ OPATRENIA

A. Povoľovanie cezhraničných presunov

21. Na základe programu agentúry EDA kategórie A „Optimalizácia postupov udeľovania povolení na cezhraničný pohyb v Európe“ sa harmonizujú a zjednodušujú postupy a vyvíjajú sa riešenia na území, vo vzdušnom priestore a vo vnútrozemských vodách prispievajúcich členských štátov. Dánsko sa 12. septembra 2023 stalo posledným signatárom dvoch technických opatrení: jedného pre pozemnú a druhého pre vzdušnú oblasť. Technické opatrenia pre pozemnú a vzdušnú oblasť tak doteraz podpísalo 25 prispievajúcich členských štátov vrátane Nórska. Prispievajúce členské štáty v súčasnosti s podporou agentúry EDA vypracúvajú technické opatrenia týkajúce sa námornej oblasti, pričom sa očakáva, že podpisovanie sa začne začiatkom roka 2024.
22. Na podporu vykonávania podpísaných technických opatrení vypracovala agentúra EDA maticu na monitorovanie vykonávania, ktorá umožňuje monitorovať pokrok vo vykonávaní jednotlivých činností v rámci opatrení. Okrem toho sieť národných kontaktných miest pre vojenskú mobilitu bude poskytovať cennú spätnú väzbu od členských štátov vzhľadom na budúce zmeny. Agentúra EDA bude spolupracovať s členskými štátmi EÚ na organizovaní simulačného cvičenia alebo seminára, ktoré uľahčia úplné vykonávanie technických opatrení a na ktorých sa takisto otestuje vypracovaná šablóna pre každoročné povolenie pre technické opatrenia pre pozemné operácie.
23. S cieľom preskúmať možnosti spojenia projektov PESCO „Vojenská mobilita“ a „Sieť logistických centier“ zorganizovala agentúra EDA 5. júla 2023 prvé stretnutie s koordinujúcimi členskými štátmi. Na základe výsledkov bude agentúra EDA spolu so zúčastnenými členskými štátmi ďalej skúmať existujúce možnosti. Okrem toho sa v rámci projektov dohodlo na zaistení vzájomnej účasti na stretnutiach s cieľom podporiť synergie a koordináciu.

B. Digitalizácia logistických procesov

24. Ročný pracovný program Európskeho obranného fondu na rok 2021 obsahoval návrh na vývoj digitálneho systému na rýchlu a bezpečnú výmenu informácií týkajúcich sa vojenskej mobility (ďalej len „SDMMS“). Komisia 21. júla 2022 oznámila úspešného uchádzača: je ním konzorcium pod vedením Estónska, ktoré tvoria spoločnosti z deviatich členských štátov¹⁹ a Nórska a ktoré na vývoj digitálneho systému získa finančné prostriedky vo výške viac ako 9 miliónov EUR. Dohoda o grante bola podpísaná koncom decembra 2022 a v januári 2023 sa uskutočnilo prvé úvodné stretnutie. Celkové trvanie projektu je 30 mesiacov, takže digitálny systém na bezpečnú a rýchlu výmenu informácií týkajúcich sa vojenskej mobility by mal byť a dispozícii do polovice roka 2025. Tento digitálny systém uľahčí priamu a bezpečnú výmenu informácií medzi zúčastnenými vládami, ktoré požiadajú o akýkoľvek vojenský presun a schvália ho.
25. V prvom roku sa projekt SDMMS sústreďoval najmä na vytvorenie pracovnej štruktúry a plné zapojenie všetkých zainteresovaných strán do projektu. Cieľom je do konca prvého roku projektu

¹⁸ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/1328 z 10. augusta 2021, ktorým sa špecifikujú požiadavky na infraštruktúru uplatniteľné na niektoré kategórie opatrení v oblasti infraštruktúry s dvojakým použitím podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1153, C(2021) 5859 (Ú. v. EÚ L 288, 11.8.2021).

¹⁹ Litva, Nemecko, Estónsko, Bulharsko, Poľsko, Luxembursko, Rumunsko, Česká republika, Lotyšsko.

dohodnúť sa na všetkých funkčných a iných ako funkčných požiadavkách, aby sa mohli stanoviť podrobné ciele a plány pre fázu realizácie projektu. Okrem toho sa vypracuje prevádzkový plán prínosov a nákladov, aby sa lepšie posúdila hodnota zmien, ktoré sa do systému zavedú. To všetko je dôležitým základom pre ďalší vývoj celého systému.

C. Colná správa

26. Agentúra EDA spolu s Komisiou a prispievajúcimi členskými štátmi pracuje na revízii cieľa programu „Posúdenie potrieb, ziskov a rizík pre rozvoj vojenského colného systému“, ktorý bude základom pre každé ďalšie úsilie. Komisia zároveň očakáva prvé hmatateľné výsledky projektu SDMMMS pred začatím prípravy právnych zmien colných predpisov EÚ. Právnymi zmenami sa zabezpečí, aby existoval právny rámec pre používanie systému členskými štátmi a aby bol systém zosúladený s colnými postupmi stanovenými v colných predpisoch EÚ.

D. Posilnená logistika

27. S cieľom vytvoriť koncepciu celoeurópskej logistickej IT siete, ktorá umožní výmenu logistických údajov medzi rôznymi účastníkmi, agentúra EDA v prvom polroku 2023 predstavila výsledky štúdie, ktorá mapovala vnútroštátne logistické IT systémy a softvér na plánovanie podnikových zdrojov (ERP) vrátane vnútroštátnych kapacít na sledovanie a ďalších IT aplikácií, ako je nástroj NATO týkajúci sa informačných služieb pre oblasť logistiky (Logistics Functional Area Services, LOGFAS). Zistenia tejto štúdie poslúžia ako základ pre druhú štúdiu, ktorej cieľom bude vytvoriť koncepciu toho, ako zriadiť jednotnú logistickú komunikačnú sieť.
28. V súvislosti s využívaním aditívnej výroby – v kontexte vojenskej logistiky všeobecne známej ako 3D tlač – je cieľom novovytvoreného projektu agentúry EDA kategórie B „Aditívna výroba pre logistickú podporu“ vypracovať a určiť spoločné normy v záujme zvýšenia interoperability. Na podporu týchto aktivít agentúra EDA vypracovala rôzne štúdie, ktoré boli predstavené v priebehu roka 2023. V tejto súvislosti jedna zo štúdií obsahovala usmernenie pre ozbrojené sily z právneho hľadiska na používanie riešení aditívnej výroby v rôznych vojenských scenároch.

IV. ODOLNOSŤ A PRIPRAVENOSŤ

A. Spôsobilosti v oblasti strategickej prepravy

29. V súlade so Strategickým kompasom²⁰ sa členské štáty EÚ dohodli na posilnení spolupráce a koordinácie vo vzdušnej oblasti na základe rozvoja schopnosti spoločne uskutočňovať operácie v oblasti leteckej bezpečnosti vrátane úloh leteckej podpory, záchrany a evakuácie, dohľadu a pomoci pri katastrofách. S cieľom uľahčiť koordinované využívanie vojenských vzdušných prostriedkov na podporu misií a operácií v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky majú členské štáty EÚ v úmysle posilniť aj spoluprácu a partnerstvo medzi multilaterálnymi štruktúrami a iniciatívami EÚ a multilaterálnymi štruktúrami a iniciatívami v oblasti letectva, ako je napríklad európske veliteľstvo leteckej dopravy (ďalej len „EATC“). V tejto súvislosti VŠEÚ a krajiny zúčastňujúce sa na EATC²¹ podpísali 28. júna 2023 technické opatrenie. Týmto technickým opatrením sa štandardizujú postupy na uľahčenie prístupu VŠEÚ k službám leteckej dopravy EATC v prospech vojenských misií a operácií v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ v oblasti strategickej leteckej lekárskej evakuácie a leteckej dopravy. V prípade naliehavej potreby by tieto postupy mohli využívať aj iní aktéri EÚ, ako napríklad útvar pre plánovanie a vedenie civilných operácií v prípade civilných misií v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky

²⁰ Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu – za Európsku úniu, ktorá chráni svojich občanov, hodnoty a záujmy a prispieva k medzinárodnému mieru a bezpečnosti, ST 7371/22 z 21. marca 2022.

²¹ BE, DE, ES, FR, IT, LU a NL.

a centrum pre reakcie na krízy v prípade konzulárnej krízy. Sedem krajín, ktoré sú členmi EATC, vyčlenilo ekvivalent letových hodín, ktorý bude na dobrovoľnej báze bezplatne k dispozícii VŠEÚ s cieľom testovať tieto postupy počas jedného roka.

Spolupráca medzi VŠEÚ a EATC poslúži ako prvý krok a prispeje k prehĺbeniu spolupráce medzi týmito dvoma subjektmi. Okrem toho môže toto technické opatrenie slúžiť ako vzor pre ďalšie projekty a iniciatívy, ako napríklad uľahčenie nasadenia v rámci kapacity rýchleho nasadenia EÚ²².

30. V rámci agentúry EDA pokračovalo úsilie o rozvoj potrebných spôsobilostí námornej a leteckej prepravy v súlade so správou o koordinovanom výročnom preskúmaní obrany za rok 2020 a v súčinnosti s príslušnými projektmi PESCO. V rámci projektu zameraného na Nové stredné taktické dopravné lietadlo sa vypracúva usmerňovací dokument pre priemyselný rozvoj, ako aj štúdia, ktorá sa má financovať v rámci pracovného programu Európskeho obranného fondu na rok 2022. V rámci projektu Strategická letecká preprava nadrozmerného nákladu sa vypracúvajú spoločné požiadavky na vysokej úrovni a zároveň je pre návrhy projektov vyhlásená výzva na predloženie štúdie v tejto oblasti v rámci pracovného programu Európskeho obranného fondu na rok 2023. Projekt Stredný vrtuľník novej generácie sa začal v júni 2023 a v súčasnosti sa v jeho rámci zhromažďujú vstupné materiály členských štátov k ich budúcim plánom týkajúcim sa vrtuľníkov, a to z hľadiska modernizácie existujúcich flotíl, ako aj vývoja nových platforiem.
31. Pokiaľ ide o vojenskú potrebu špecializovanej železničnej dopravy, spolupráca medzi členskými štátmi EÚ, Komisiou a agentúrou EDA viedla k zahrnutiu ustanovení do návrhu nariadenia o využívaní kapacity železničnej infraštruktúry²³, ktoré by za určitých podmienok umožnili uprednostniť vojenské presuny. Okrem toho agentúra EDA čoskoro začne vypracúvať štúdiu o kapacite železníc EÚ, ktorá poskytne prehľad o existujúcej kapacite vnútroštátnych a komerčných železničných prostriedkov využívaných armádou s cieľom stanoviť možné požiadavky na špecializované železničné dopravné prostriedky a železničnú infraštruktúru na vojenské účely.

B. Ochrana pred bezpečnostnými rizikami

32. Na žiadosť Rady²⁴ Komisia, skupina pre spoluprácu v oblasti sieťových a informačných systémov a ESVČ vypracúvajú scenáre rizík v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Spočiatku sa pritom zameriavajú na sektor telekomunikácií a elektrickej energie. V budúcich etapách tohto úsilia sa však budú posudzovať aj iné kritické odvetvia, ako napríklad doprava. Na podporu účinnej výmeny digitálnych údajov medzi príslušnými civilnými a vojenskými zainteresovanými stranami a prevádzkovateľmi je potrebná odolná a spoľahlivá sieť na výmenu údajov s vysokou úrovňou kybernetickej bezpečnosti. Takáto sieť by mohla využívať infraštruktúru EÚ, ako je napríklad program Únie pre bezpečnú konektivitu (IRIS²).
33. V januári 2023 nadobudla účinnosť smernica o odolnosti kritických subjektov²⁵. Hoci obrana nepatrí do rozsahu jej pôsobnosti, zvýši sa ňou fyzická odolnosť subjektov prevádzkujúcich kritickú infraštruktúru v 11 sektoroch vrátane cestnej, železničnej, leteckej a námornej dopravy. Preto prispieva k zabezpečeniu poskytovania základných služieb v sektore dopravy potrebných aj

²² Európska únia vytvára kapacitu rýchleho nasadenia, ktorá bude pozostávať až z 5 000 vojakov. Táto kapacita rýchleho nasadenia EÚ bude predstavovať spoľahlivý, flexibilný a škálovateľný vojenský nástroj, ktorý doplní rozsiahly súbor nástrojov EÚ krízového riadenia.

²³ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o využívaní kapacity železničnej infraštruktúry v jednotnom európskom železničnom priestore, ktorým sa mení smernica 2012/34/EÚ a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 913/2010 [COM(2023) 443 final].

²⁴ Závery Rady o vývoji prístupu Európskej únie ku kybernetickej bezpečnosti; ST09364/22, 23. mája 2022.

²⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2557 zo 14. decembra 2022 o odolnosti kritických subjektov.

pre vojenskú mobilitu. Kľúčovým pilierom nového rámca odolnosti kritických subjektov je skupina pre odolnosť kritických subjektov, v ktorej experti členských štátov a útvary Komisie diskutujú okrem iného o hrozbách pre kritickú infraštruktúru. V reakcii na zvýšenú hrozbu sabotáží v súvislosti s ruskou vojnou voči Ukrajine Rada okrem toho v decembri 2022 prijala odporúčanie o koordinovanom prístupe na posilnenie odolnosti kritickej infraštruktúry²⁶. Doprava bola identifikovaná ako jeden zo štyroch kľúčových sektorov, ktorým sa odporúčanie venuje.

34. V júni 2023 agentúra EDA a príslušné útvary Komisie predstavili výsledky výskumnej štúdie, v ktorej sa posudzujú vplyvy zmeny klímy na kritickú energetickú infraštruktúru súvisiacu s obranou²⁷ vrátane dopravy. V rámci konzultačného fóra pre udržateľnú energiu v odvetví obrany a bezpečnosti sa pokračovalo v úsilí o preskúmanie spôsobov zvýšenia využívania obnoviteľných zdrojov energie v doprave, napríklad aj analýzou vojenských požiadaviek v súvislosti s riešeniami na báze vodíka pre ťažké vojenské logistické vozidlá a infraštruktúru. Okrem toho v máji 2023 agentúra EDA a príslušné útvary Komisie zorganizovali simulačné cvičenie s cieľom posúdiť vplyv zmeny klímy a prechodu na zelenú energiu na odolnosť a energetickú bezpečnosť kritickej energetickej infraštruktúry súvisiacej s obranou vrátane vojenskej dopravnej infraštruktúry a spôsobilostí členských štátov.
35. Agentúra EDA neustále zdôrazňovala potrebu odolnej a spoľahlivej siete na výmenu údajov s vysokou úrovňou kybernetickej bezpečnosti, ktorá podporuje účinnú výmenu digitálnych údajov medzi príslušnými civilnými a vojenskými zainteresovanými stranami a prevádzkovateľmi.
36. V súlade so spoločným oznámením o novom pohľade na súvislosť medzi klímou a bezpečnosťou, ktoré bolo prijaté v júni 2023²⁸, budú ESVČ, útvary Komisie a agentúra EDA analyzovať spôsoby, ako znížiť závislosť od fosílnych palív vo vojenskej doprave podporou zavádzania obnoviteľných zdrojov energie a súvisiacich technológií.

V. PARTNERSTVÁ

A. EÚ A NATO

37. V treťom spoločnom vyhlásení EÚ a NATO, ktoré bolo podpísané 10. januára 2023 v Bruseli²⁹, sa potvrdzujú výsledky, ktoré EÚ a NATO dosiahli v oblasti vojenskej mobility. Naďalej sa pravidelne zvoláva štruktúrovaný dialóg EÚ – NATO, na ktorom sa zhromažďujú všetci príslušní pracovníci oboch organizácií. Ukázalo sa, že ide o účinný rámec na prezentáciu nového akčného plánu EÚ a diskusiu o príslušných oblastiach ďalšej spolupráce s cieľom zabezpečiť súdržnosť a vzájomné posilňovanie. Uskutočnila sa hĺbková výmena informácií na úrovni expertov, najmä so zameraním na kybernetickú odolnosť a dopravnú infraštruktúru, ktoré umožnili každej strane lepšie pochopiť svoje príslušné priority. Okrem toho sa zástupcovia NATO v júni 2023 zúčastnili na prvom výročnom podujatí zameranom na vojenskú mobilitu a Spoločné podporné veliteľstvo NATO (Joint Support and Enabling Command, JSEC) sa neformálne zúčastňuje na príslušných zasadnutiach projektu PESCO v oblasti vojenskej mobility.
38. Účasť spojencov NATO, ktorí nie sú členmi EÚ, na príslušných projektoch PESCO naďalej prináša pridanú hodnotu, a to aj z transatlantického hľadiska a z hľadiska partnerstva EÚ a NATO. Okrem

²⁶ Odporúčanie Rady z 8. decembra 2022 o celoúnijnom koordinovanom prístupe k posilneniu odolnosti kritickej infraštruktúry.

²⁷ <https://eda.europa.eu/publications-and-data/impacts-of-climate-change-on-defence-related-critical-energy-infrastructure>.

²⁸ Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade: nový pohľad na súvislosť medzi klímou a bezpečnosťou: riešenie vplyvu zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia na mier, bezpečnosť a obranu [JOIN(2023) 19 final].

²⁹ <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2023/01/10/eu-nato-joint-declaration-10-january-2023/>.

Spojených štátov, Kanady a Nórska Rada v novembri 2022 schválila pozvanie Spojeného kráľovstva na účasť na projekte PESCO v oblasti vojenskej mobility. Uzavretie administratívnej dohody k tomuto projektu je v záverečnej fáze. Okrem toho Rada v marci 2023 schválila pozvanie Kanady, aby sa zapojila do projektu PESCO zameraného na sieť logistických centier. Administratívna dohoda týkajúca sa účasti Kanady je takisto v záverečnej fáze pred uzavretím. Zástupcovia týchto partnerov už boli pozvaní na zasadnutia príslušných projektov, kým sa nefinalizujú právne opatrenia.

39. V januári 2023 predsedníčka Európskej komisie a generálny tajomník NATO oznámili zriadenie osobitnej skupiny NATO – EÚ pre odolnosť kritickej infraštruktúry. Táto osobitná skupina EÚ – NATO pre odolnosť kritickej infraštruktúry predložila 29. júna 2023 hodnotiacu správu, ktorá mapuje súčasné bezpečnostné výzvy a obsahuje odporúčania na posilnenie odolnosti kritickej infraštruktúry. Doprava sa v nej uvádza ako jeden zo štyroch kľúčových sektorov (popri energetike, digitálnej a vesmírnej oblasti), v ktorých by sa mala posilniť spolupráca, a odkazuje sa v nej na štruktúrovaný dialóg o vojenskej mobilite. Konkrétne sa v nej odporúča posilniť spoluprácu týkajúcu sa dopravnej infraštruktúry na účely prispôsobenia sa hmotnosti, veľkosti alebo rozsahu vojenskej prepravy.

B. Spojenie s inými partnermi

40. V rámci uvedeného procesu revízie transeurópskej dopravnej siete sa zmeneným návrhom rozširujú európske dopravné koridory (v súčasnom nariadení nazývané koridory základnej siete) na Ukrajinu a Moldavsko. Toto rozšírenie koridorov nadväzuje na ďalšie úsilie Únie v oblasti posilnenia dopravného prepojenia týchto krajín s EÚ, ako je napríklad iniciatíva „koridory solidarity“, ktorú Komisia spustila v máji 2022 s cieľom pomôcť Ukrajine udržať otvorené obchodné trasy po blokáde ukrajinských prístavov zo strany Ruska.

VI. ZÁVERY A ĎALŠÍ POSTUP

41. Rok po spustení akčného plánu v oblasti vojenskej mobility 2.0 sa začali realizovať príslušné opatrenia vo všetkých štyroch hlavných prioritných oblastiach, čo svedčí o pokračujúcom pokroku a odráža spoločné vnímanie naliehavosti vzhľadom na zhoršujúcu sa bezpečnostnú situáciu. Na účely dosiahnutia spoločného cieľa, ktorým je dobre fungujúca sieť vojenskej mobility, sa všetky príslušné zainteresované strany vyzývajú, aby pokračovali vo svojich príslušných opatreniach v rámci koordinovaného celovládneho prístupu. K tomuto cieľu by ďalej prispel aktualizovaný a posilnený záväzok členských štátov v oblasti vojenskej mobility, ak o tom rozhodne Rada, ktorý by vychádzal z práce na príslušných projektoch PESCO v rámci širšej pôsobnosti akčného plánu pre vojenskú mobilitu 2.0.
42. Vysoký predstaviteľ a Komisia podajú ďalšiu správu o pokroku do konca novembra 2024.
-